

KONKURENCES PADOME

Elizabetes ielā 41/43, Rīga, LV-1010 ♦ Tālrunis 7282865 ♦ Fakss 7242141

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 10

(Prot. Nr.9, 3.§)

2003. gada 26. februārī

Par lietas izpētes izbeigšanu

Lietā Nr. 613/02/05/11
“Par SIA “Apgāds LABA”
12.11.2002. iesniegumu
un SIA “Saunags”
12.11.2002. iesniegumu”

Konkurences padome 13.11.2002. saņēma SIA “Apgāds LABA” 12.11.2002. iesniegumu (reģ. Nr.613), kurā tā norāda, ka tās galvenais darbības veids ir laikrakstu “LABA” un “Spicā Avīze” izdošana.

Iesniedzējs uzskata, ka BO VAS “Latvijas pasts” (turpmāk - LP) preses izdevumu izplatīšanas tirgū ieņem dominējošo stāvokli, jo konkurējošie preses izplatītāji nespēj sniegt preses izdevumu izplatīšanas pakalpojumus visā Latvijas teritorijā. Iesniedzējs, saņemot no LP informatīvo vēstuli par sadarbības nosacījumiem 2003. gadā, iepazīnās ar 2003. gada pirmajam pusgadam noteiktajiem laikrakstu piegādes tarifiem. Laikrakstu piegādes tarifu grupā izdalīti atsevišķi tarifi izdevumiem, kuri “Uzņēmumu reģistrā reģistrēti kā laikraksti, bet to svars un faktiskā forma atbilst žurnālam”. Kā kritēriji augšminētai grupai uzskaitīti nosacījumi, ka laikraksti nav drukāti tikai uz avīžu papīra, ir brošēti, to apjoms ir 48 lpp. un vairāk. Pēc pārrunām ar LP pārstāvjiem izdevējs bija spiests piekrist LP pieprasītajiem tarifiem, jo pretējā gadījumā pastāvēja reāla iespēja, ka SIA “Apgāds LABA” izdoto izdevumu izplatīšana ar LP starpniecību tiks liegta, kas apdraudētu izdevēju un to izdoto izdevumu pastāvēšanu.

Iesniedzējs, norādot, ka pēc LP noteiktajiem kritērijiem parasto vai atsevišķo piegādes tarifu piemērošanai laikrakstiem nav iespējams skaidrs

nedēļas izdevumu sadalījums, uzsver, ka LP nemotivētu, neprofesionālu un netaisnīgu lēmumu rezultātā preses izdevēji tiek pakļauti ievērojamam laikrakstu izplatīšanas sadārdzinājumam, un lūdz izvērtēt, vai LP savās darbībās nepārkāpj Konkurences likuma 13. pantā noteikto dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumu.

Iesniegums satur informāciju, ka LP atsevišķo tarifu piemērošanas rezultātā SIA "Apgāds LABA" 2003. gadā paredzams izdevumu palielinājums Ls 11418,70 apmērā (bez PVN).

SIA "Saunags", kuras galvenais darbības veids ir laikraksta "PUFF" izdošana, 12.11.2002. iesniegumu Konkurences padome saņēma 13.11.2002. (reģ. Nr.614). Iesniegumā sniegtā informācija, pievienoto dokumentu kopijas un fakti ir analogi SIA "Apgāds LABA" iesniegumā esošajiem.

Iesniegums satur informāciju, ka LP atsevišķo tarifu piemērošanas rezultātā SIA "Saunags" 2003. gadā paredzams izdevumu palielinājums Ls 2578,73 apmērā (bez PVN).

Izvērtējot iesniegumos ietverto un papildus iegūto informāciju, Konkurences padome

konstatēja :

LP ir Latvijas Republikas (LR) Uzņēmumu reģistrā 09.01.1992. reģistrēta (reģ. Nr.000305279) bezpeļņas organizācija valsts akciju sabiedrība, kas saskaņā ar statūtiem ir neprivatizējama valsts akciju sabiedrība, kuras pamatkapitāls pieder valstij. LP darbību reglamentē "Pasta likums", likums "Par akciju sabiedrībām", likums "Par bezpeļņas organizāciju", Ministru kabineta 29.08.1995. noteikumi Nr.265 "Pasta noteikumi" un citi normatīvie akti, kā arī statūti.

Pasta likuma 4. pants nosaka, ka "Latvijas pastam ir monopoltiesības pieņemt, pārsūtīt un izsniegt (...) sūtījumus - vēstules, pastkartes, bandroles un sīkpakas", bet 22. panta trešās daļas otrā punktā noteikts, ka papildus 4. pantā minētajiem pasta pakalpojumiem LP ir tiesības izdarīt arī citas ar pasta sūtījumiem savienojamas operācijas: "pieņemt periodisko preses izdevumu pasūtījumus un veikt preses izdevumu piegādi abonentiem".

Saskaņā ar statūtiem LP "sniedz (...) pakalpojumus un veic saimniecisko (...) darbību, kas nav pretrunā ar likumiem un citiem tiesību aktiem". LP pārvaldes institūcijas ir Akcionāru pilnsapulce un Valde, un vienīgi Akcionāru pilnsapulcei ir tiesības apstiprināt LP darbības plānu. LP darbību vada Valde, kas darbojas saskaņā ar Akcionāru pilnsapulces apstiprināto reglamentu un atbild par LP saimniecisko darbību.

Konkurences likuma 1. panta 4. punkta izpratnē konkrētais tirgus, kurā darbojas LP, sniedzot preses izdevumu piegādes pakalpojumus, ir preses izdevumu piegādes pakalpojumu sniegšana Latvijas Republikas teritorijā.

LP preses izdevumu piegādes pakalpojumu sniegšanu nodrošina visā Latvijas Republikas teritorijā, jo pasta nodaļu kopējā apkalpes zona ir analoga Latvijas Republikas ģeogrāfiskajai teritorijai.

Preses piegādes pakalpojumu sniegšanas tirgū LP nav monopoltiesību, tas darbojas brīvas konkurences apstākļos. Pamatojoties uz Konkurences likuma 1. pantā doto dominējošā stāvokļa definējumu, LP atrodas dominējošā stāvoklī preses piegādes pakalpojumu sniegšanas tirgū LR ģeogrāfiskajā teritorijā.

Pirms 2003. gada abonēšanas kampaņas sākuma LP laikrakstu/žurnālu izdevējiem nosūtīja vēstuli Nr.36-14.1/1136 "Par sadarbību 2003. gadā", kurā, piedāvājot savus pakalpojumus preses izdevumu piegādē, norādīts, ka:

- 1) preses izdevumu piegādes tarifi ir atkarīgi no preses izdevuma apjoma, tirāžas un periodiskuma;
- 2) laikrakstu piegādes tarifi ir noteikti 2 grupām: dienas laikraksti un nedēļas laikraksti;
- 3) ņemot vērā, ka pēdējā laikā tiek izdoti vairāki preses izdevumi, kuri Uzņēmumu reģistrā reģistrēti kā laikraksti, bet to svars un faktiskā forma atbilst žurnālam, šādiem preses izdevumiem tiek noteikts atsevišķs tarifs. Kā kritēriji minēti:

- laikraksti nav drukāti tikai uz avīžu papīra;
- ir brošēti (skavoti vai citādi sastiprināti);
- apjoms ir 48 lpp. un vairāk.

Laikrakstu atsevišķie piegādes tarifi diferencēti atkarībā no piegādes zonas (3 zonas) un abonentiem nosūtīto eksemplāru skaita (2 grupas), un ir analogi žurnālu (formātā A4 līdz 48 lpp.) piegādes tarifiem (gan pēc zonējuma, gan pēc abonentiem nosūtīto eksemplāru skaita grupām).

LP 04.02.2003. vēstulei Nr.36-17/152 "Par informācijas sniegšanu" pievienota LP 20.09.2002. Valdes sēdes protokola Nr.199 izraksta kopija, no kuras redzams, ka LP Valde pieņēmusi lēmumu Nr.2 "Par laikrakstu piegādes cenām": "Nedēļas laikrakstiem, kuru apjoms ir 48 lappuses un vairāk, un turklāt kuri arī nav drukāti tikai uz avīžu papīra, bet ir brošēti, apstiprināt šādus piegādes tarifus - laikrakstiem, kuri tiek nosūtīti no 2000 līdz 15000 eks. mēnesī: 1. zonā - Ls 0,074, 2. zonā - Ls 0,109, 3. zonā - Ls 0,126 par katru laikraksta eksemplāru; laikrakstiem kuri tiek nosūtīti vairāk nekā 15000 eks. mēnesī un vairāk: 1. zonā - Ls 0,067, 2. zonā - Ls 0,096 un 3. zonā - Ls 0,111 par katru laikraksta eksemplāru". LP 18.10.2002. Valdes sēdē precizēts LP 20.09.2002. Valdes sēdē pieņemtais lēmums Nr.2 "Par laikrakstu piegādes cenām", nemainot to pēc būtības, ko apliecina LP 18.10.2002. Valdes sēdes protokola Nr.203 izraksta kopija.

SIA "Apgāds LABA" un SIA "Saunags" iesniegumiem pievienotas:

1. LR Uzņēmumu reģistra izsniegtās masu informācijas līdzekļu reģistrācijas apliecību kopijas, kuras apliecina, ka:
 - izdevums "LABA" ir laikraksts (reģistrēts 20.12.1996),
 - izdevums "SPICĀ AVĪZE" ir laikraksts (reģistrēts 23.09.1998.),

- izdevums "PUFF" ir laikraksts (reģistrēts 01.03.1995.).

2. Latvijas Poligrāfijas uzņēmumu asociācijas (turpmāk- LPUA) vēstules kopija, kurā paskaidrots, ka minētie izdevumi no poligrāfiskās ražošanas tehnoloģijas viedokļa ir uzskatāmi par laikrakstiem, jo:

- "noteicošais kritērijs periodiskā izdevuma klasifikācijai ir masu informācijas līdzekļa reģistrācijas apliecība",

- izdevumi iespiesti uz uzlabota avīžu papīra un tiem nav atsevišķu uz cita, kvalitatīvāka papīra iespiestu vāku.

Laika posmā no laikrakstu "LABA", "PUFF" un "Spicā Avīze" reģistrācijas līdz 2003. gadam, uzlabojot izdevumu poligrāfisko kvalitāti un palielinot to apjomu, piedāvājot abonentiem uz kvalitatīvāka papīra drukātus preses izdevumus, laikrakstu izdevēji, 1999. un 2002. gadā veicot to pārreģistrāciju LR Uzņēmumu reģistrā, nav mainījuši preses izdevumu veidu.

LP 06.12.2002. vēstulē Nr.36-14/1509 "Par informācijas sniegšanu" norāda, ka:

- ņemot vērā, ka vairāku laikrakstu svars un forma faktiski atbilst žurnālu (brošūras) svaram un formai, Latvijas pasts 2003. gadā šai laikrakstu grupai noteica atsevišķu piegādes tarifu;

- preses izdevuma piederību laikrakstu vai žurnālu grupai nosaka reģistrācijas apliecībā uzrādītais izdevuma veids, LP nenosaka preses izdevuma piederību laikrakstam vai žurnālam;

- laikrakstu piegādes tarifi ir noteikti standarta izdevumam - laikraksts formātā A2 uz 8 lpp., formātā A3 uz 16 lpp. un formātā A4 uz 32 lpp. Žurnālu piegādes tarifi noteikti šādām žurnālu grupām - A4 formātā līdz 48 lpp., A4 formātā līdz 96 lpp., lielāks par A4 formātu vai A4 virs 96 lpp. Šiem standarta izdevumiem nav noteikts standarta svars.

- laikrakstu piegādes tarifs tiek aprēķināts atbilstoši laikraksta apjomam (formāts un lappušu skaits). Preses izdevuma formāta ierobežojums, lai laikrakstam tiktu noteikts kādas citas grupas piegādes tarifs, nav noteikts un nav pamatots, lai piemērotu citus piegādes tarifus;

- uzņēmumi, kas nodarbojas ar preses izdevumu piegādi abonentiem, preses izdevumu piegādes tarifu grupas ir noteikuši, ņemot vērā izdevumu apjomus un formātus, bet neņemot vērā to svaru.

LP 04.02.2003. vēstulē Nr.36-17/152 "Par informācijas sniegšanu" paskaidrots, ka raksturojums par laikraksta svaru un faktisko formu, kas atbilst žurnāla formai, atsevišķās laikrakstu grupas definējumā ir uzrādīts kā papildu informācija, lai preses izdevējiem pēc iespējas precīzāk pamatotu un izskaidrotu laikrakstu piederību atsevišķai laikrakstu piegādes tarifu grupai, bet tas nav iekļauts šo piegādes tarifu noteiktajos kritērijos. Laikrakstu, kuru piegādei noteikti atsevišķie piegādes tarifi, piegādes izmaksas ir analogas žurnālu (formātā A4 līdz 48 lpp.) piegādes izmaksām. Minētie tarifi pamatoti ar šāda veida preses izdevumu faktiskajām šķirošanas, pārvadāšanas un piegādes izmaksām. Laikrakstu, kuri drukāti uz avīžu papīra, piegādes tarifs ir atkarīgs

no to apjoma, bet, ja laikraksts tiek drukāts uz papīra, kura sastāvā ir krīts, tā apjoms ir 48 lpp. un vairāk, un tas ir brošēts, tad to piegādās pēc atsevišķiem laikrakstu piegādes tarifiem, neņemot vērā tā apjomu (lappušu skaitu).

Likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 9. pants nosaka, ka "masu informācijas līdzekļus reģistrē LR Uzņēmumu reģistrs. Reģistrācijas pieteikumu iesniedz masu informācijas līdzekļa dibinātājs. Pieteikumā norādāmas šādas ziņas:

- dibinātājs, izdevējs vai redakcija,
- masu informācijas līdzekļa nosaukums,
- masu informācijas līdzekļa saturiskā ievirze un uzdevumi,
- teritorija vai auditorija, kurā paredzēts izplatīt (...) masu informācijas līdzekļa produkcijas galveno daļu,
- sākotnējais masu informācijas līdzekļa periodiskums un apjoms,
- masu informācijas līdzekļa redakcijas adrese.

Pēc masu informācijas līdzekļa reģistrēšanas izsniedz reģistrācijas apliecību."

Pieteikuma veidlapā, kas aizpildāma masu informācijas līdzekļa reģistrācijas apliecības saņemšanai, jānorāda arī:

- masu informācijas līdzekļa veids,
- valoda.

LP 04.02.2003. vēstulei Nr.36-17/152 pievienoti:

- 1) Latvijas poligrāfijas asociācijas direktora vēstules Nr.2.9./1 kopija, kurā sniegts atzinums, ka laikraksti "LABA", "PUFF" un "Spicā Avīze" drukāti uz vienreiz krītota papīra;
- 2) septiņi dažādi preses izdevumi, no kuriem četri ("Puff", "Spicā Avīze", "LABA" un "Sīrups") reģistrēti kā laikraksti, divi ("Privātā Dzīve" un "Seriāli") - kā žurnāli, viens - laikraksta "Diena" pielikums - žurnāls "SestDiena". Vizuāli salīdzinot minētos preses izdevumus, tajos nav saskatāmas būtiskas atšķirības (visi eksemplāri ir brošēti, drukāti uz cita (ne avīžu) papīra, nav uz kvalitatīvāka papīra drukātu vāku) un, izvērtējot to atbilstību LP noteiktajiem kritērijiem preses izdevumu piegādei, tiem piemēroti analogi piegādes tarifi, jo ekvivalentos darījumos jāpiemēro vienādi nosacījumi.

Latvijas Preses izdevēju asociācija (turpmāk-LPIA) 08.01.2003. vēstulē Nr.01/1-03 "Par periodisko izdevumu klasifikāciju" sniedz atbildi Konkurences padomei, ka šobrīd vienīgais pastāvošais kritērijs preses izdevumu klasifikācijai ir paša izdevēja subjektīvais vērtējums un tiesības definēt savu izdevumu, par primārām uzskatot atšķirības pēc svara un periodiskuma. Pēc LPIA iniciatīvas tiek dibināta darba grupa - komisija, kurā tiks pārstāvēti dažādu preses izdevniecību pārstāvji, kā arī eksperti. Komisija izvērtēs un sniegs atzinumu par preses izplatītāju nosacīti izveidoto starpgrupu, kurā ietilpināti preses izdevumi, kas Uzņēmumu reģistrā reģistrēti kā laikraksti, bet to svars un faktiskā forma atbilst žurnālam, rekomendējot konkrētus risinājumus katrā atsevišķā gadījumā.

LPUA vēstulē Nr.03./08.01.2003. Konkurences padomei paskaidro, ka noteicošais kritērijs periodiskā izdevuma klasifikācijai ir masu informācijas

līdzekļa reģistrācijas apliecība, ka nav reglamentējošu dokumentu, kas noteiktu periodisko izdevumu klasifikāciju, piebilstot, ka pēc vispārpieņemtās prakses:

- avīze - preses izdevums, kas sniedz informāciju ar īslaicīgu vērtību un nav paredzēts ilgstošai glabāšanai. Tās parasti izgatavo uz zemākas kvalitātes papīra;

- žurnāls - preses izdevums, kura sniegtajai informācijai ir ilglaicīgāka vērtība, tos iespēj uz labāka papīra.

Tehnoloģijām attīstoties, atšķirība starp šo periodisko izdevumu grupām zūd un nav precīzi nosakāma.

LPUA iesaka preses izdevumus klasificēt atbilstoši to reģistrācijas apliecībai un neveidot starpgrupas, bet, aprēķinot preses izdevumu piegādes izmaksas, vadīties pēc preses izdevuma svara.

Ņemot vērā minēto, var secināt, ka:

1) Latvijas Republikā nav normatīvo aktu un vienotu kritēriju, pēc kuriem nosaka katra konkrētā preses izdevuma piederību laikrakstu vai žurnālu grupai, un tas izdevējam dod subjektīvas tiesības definēt izdodamā preses izdevuma veidu;

2) laikraksti "PUFF", "LABA" un "Spicā Avīze", vizuāli izvērtējot to raksturlielumus, nav atšķirīgi no žurnāliem tādiem kā, piemēram, "Privātā Dzīve", "Seriāli", tādēļ ir pamatota analogu piegādes tarifu piemērošana augstākminētajiem izdevumiem. Laikrakstiem "PUFF", "LABA" un "Spicā Avīze" piemērotie piegādes tarifi ir analogi žurnālu (formātā A4 līdz 48 lpp.) piegādes tarifiem, ko pamato preses izdevumu analogās šķirošanas, pārvadāšanas un piegādes izmaksas;

3) pastāvēt dažādiem viedokļiem un ieteiktajiem kritērijiem preses izdevumu klasifikācijai no asociāciju, kas saistītas ar preses industriju, puses, nav iespējams precīzi noteikt katra preses izdevuma piederību laikrakstu vai žurnālu grupai. Katras preses izdevumu grupas definējumam, kas objektīvi pamatotu konkrēto piegādes tarifu piemērošanu, nepieciešams rast kopēju pieeju, kuras veidošanos veicinās LPIA komisija, tādējādi novēršot iespēju katram izdevējam subjektīvi noteikt preses izdevumu piederību.

Konkurences padome uzskata, ka LP ir objektīvi pamatots iemesls piemērot preses izdevumiem, kuri Uzņēmumu reģistrā reģistrēti kā laikraksti, bet to svars un faktiskā forma atbilst žurnālam, atsevišķus piegādes tarifus, jo, nepastāvēt konkrētam katras preses izdevumu grupas definējumam, katrs preses izdevējs savu preses izdevumu var definēt subjektīvi, un, liekot preses izplatītājam vadīties no iepriekš definētā, izveidojas situācija, ka analogiem preses izdevumiem (pēc apjoma, formāta, periodiskuma) tiek piemēroti nevienlīdzīgi preses izplatīšanas noteikumi.

Nosakot atsevišķus piegādes tarifus laikrakstiem, kuri nav drukāti tikai uz avīžu papīra, ir brošēti (skavoti vai citādi sastiprināti), un kuru apjoms ir 48 lpp. un vairāk, LP nav pārkāpis Konkurences likuma 13. pantā noteikto dominējošā

stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumu, bet gan ekvivalentos darījumos ir piemērojis vienādus nosacījumus.

LP, nenosakot preses izdevumu juridisko piederību laikrakstiem vai žurnāliem, atsevišķo piegādes tarifu grupu izveidoja, akcentējot vajadzību daļai laikrakstu piemērot tādus piegādes tarifus, kas atšķiras no laikrakstu piegādes tarifiem, bet būtu maksimāli atbilstoši laikrakstu, kuri Uzņēmumu reģistrā reģistrēti kā laikraksti, bet to svars un faktiskā forma atbilst žurnālam, raksturlielumiem.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8. panta pirmās daļas otro punktu un 13. panta piekto punktu, Konkurences padome

nolēma:

izbeigt lietas Nr. 613/02/05/11 “Par SIA “Apgāds LABA” 12.11.2002. iesniegumu un SIA “Saunags” 12.11.2002. iesniegumu” izpēti, jo Konkurences likuma 13. pantā noteiktā dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma pārkāpums LP darbībā nav konstatēts.

Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Rīgas Vidzemes priekšpilsētas tiesā viena mēneša laikā no dienas, kad ieinteresētā persona uzzināja vai tai vajadzēja uzzināt par lēmumu saskaņā ar Konkurences likuma 8. panta otro daļu.

Priekšsēdētājs

P.Vilks